

ผลกระทบของการประชันวงปี่พาทย์วัดพระพิเรนทร์ต่อดนตรีไทย
THE EFFECTS OF PIPAT COMPETITION AT THE PRA PIRAIN TEMPLE ON THAI MUSIC

ดวงรุ่ง อ่อนสมพงษ์*
ภัทรวดี ภูฎาภิรมย์**

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่อง “ผลกระทบของการประชันวงปี่พาทย์วัดพระพิเรนทร์ต่อดนตรีไทย” มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาวิเคราะห์ผลกระทบของการประชันวงปี่พาทย์วัดพระพิเรนทร์ที่มีต่อนักดนตรีไทย จากการศึกษาพบว่า สมาคมสงเคราะห์สหายศิลปิน เป็นสมาคมที่ก่อตั้งขึ้นภายใต้ความอุปถัมภ์ของวัดพระพิเรนทร์เมื่อ พ.ศ. 2512 มีการจัดตั้งคณะกรรมการเพื่อดำเนินงานไหว้ครูประจำปีตั้งแต่ ปี พ.ศ. 2513 มาจนถึงปัจจุบัน โดยมีกิจกรรม “การบรรเลงถวายมือ” เป็นศูนย์รวมของเหล่านักดนตรีทั้งภายในและภายนอกกรุงเทพมหานคร ต่อมาลักษณะการจัดเปลี่ยนเป็นการประชันบ้าง บรรเลงถวายมือบ้าง การกำหนดกติกาการประชันวงปี่พาทย์มีการเปลี่ยนแปลงรูปแบบและกติกาการประชันวงมาโดยตลอด โดยมีวงดนตรีเข้าร่วมบรรเลงเป็นจำนวนมากน้อยตามนโยบายของคณะกรรมการผู้จัดการประชัน ผลกระทบที่เกิดขึ้นโดยตรงจากการจัดปี่พาทย์ประชันวงภายในวัดพระพิเรนทร์ คือ ช่วยผดุงสถานภาพของนักดนตรีปี่พาทย์โดยเฉพาะนักระนาดเอกที่ชนะการประชัน หรือมีความสามารถโดดเด่นจะเป็นที่รู้จักในสังคมดนตรีไทยอย่างกว้างขวาง และกระตุ้นให้ผู้ปรังต้องพัฒนาทักษะทางดนตรีของสมาชิกในวง ให้มีความพร้อมสำหรับการประชัน ทำให้มีศิลปินและนักดนตรีรุ่นใหม่ได้รับการสืบทอดบทเพลงและกลวิธีการบรรเลงทั้งการบรรเลงรวมวงและการเดี่ยวเครื่องดนตรีไทย อันเป็นองค์ความรู้ทางวิชาการที่มีอิทธิพลต่อรูปแบบของการบรรเลงปี่พาทย์ประชันวงของสังคมดนตรีไทยในยุคสมัยนั้น ๆ

คำสำคัญ: วงปี่พาทย์ / การประชันดนตรีไทย / พิธีไหว้ครูวัดพระพิเรนทร์ / ผลกระทบทางดนตรี

Abstract

The objective of “The Effects of Pipat Competition at The Pra Pirain Temple on Thai Music” aims to investigate effect the affection of the Wat Pra Pirain Piphat ensemble competition on the Thai musician. The study found that “The Society for the Promotion of Fellow Artists” was founded in 1969 by of Wat Pra Pirain Temple, and committee was assigned to organize Wai Kru ceremony annually since 1970 to the present. The activity of Bunleng Thawai Mue (Offering music performance) is the hub of musicians both inside and outside of Bangkok aiming to perform and participate the competition. The committee always revised format and rules of the competition. There were number of the participants in the performance following the rule of committee policy. Effects directly resulting from the Pipat Ensemble at Wat Pra Pirain is the enhancement of upholding the status of Pipat musicians especially Ranad Ek players who won the competition. Their remarkable skills have been widely known in Thai music society and have motivated the band heads and members to develop their musical skills in order to participate in the competition. These competition created new artists and musicians who was transmitted compositions and invented techniques of instrumental ensemble and solo playing. Their knowledge influenced to the tradition of Pipat ensemble competition among Thai music society in the period of time.

Keyword: Pipat Ensemble / Thai Music Competition / Pra Pirain Temple Wai Kru Ceremony / Music Effect

* นิสิตระดับมหาบัณฑิต ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาดุริยางค์ไทย คณะศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,

Doungrung.On@student.chula.ac.th

** รองศาสตราจารย์ ดร., สาขาวิชาดุริยางค์ไทย ภาควิชาดุริยางคศิลป์ คณะศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,

Patarwadee.P@chula.ac.th

บทนำ

เมื่อก่อนนี้เป็นกรรมการเวลาไหว้ครู มันก็มีการประชัน จะเรียกว่าประชันก็ไม่เชิงนะ ปัจจุบันนี้เขานิยมใช้คำว่าประชัน ประชันที่นั่นมันแค่เพลงสองเพลง สามเพลงเท่านั้นเอง ว่าจะไปตัดสินกันว่าแพ้วชนะมันเป็นไปได้ (พินิจ ฉายสุวรรณ, สัมภาษณ์, 17 เมษายน 2556)

พิธีไหว้ครูวัดพระพิเรนทร์ ถือเป็นประวัติศาสตร์ทางดนตรีไทยอันเป็นการจัดงานที่รวมใจของศิลปินดนตรีไทยทั่วประเทศ ต่อจากสำนักบ้านบาตร ของครูหลวงประดิษฐไพเราะ (ศร ศิลปบรรเลง) ที่นักดนตรีไทยให้ความสำคัญเข้าร่วมพิธี และร่วมรับชมรับฟังการบรรเลงดนตรีไทยเพื่อบูชาครูด้วยการบรรเลงถวายมือ ในรูปแบบต่างๆ เช่น การประชันวง แบบมีคณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิตัดสินเป็นรายเครื่องมือ พร้อมมอบเกียรติบัตรให้แก่ผู้ชนะ หรือการประชันวงแบบไม่มีคณะกรรมการตัดสินชัดเจน แต่เป็นการตัดสินโดยพวงมาลัย และเสียงปรบมือจากผู้ชมผู้ฟังแทน บางปีก็เป็นการเชิญผู้ทรงคุณวุฒิบรรเลงเพลงโหมโรงเพื่อบูชาครูเป็นปฐมฤกษ์ โดยรูปแบบบทเพลงที่ใช้ในการบรรเลงถวายมือส่วนใหญ่ ยึดหลักการตามการบรรเลงกระบวนรับ-ส่งเสภา เริ่มต้นด้วยโหมโรง ต่อด้วยเพลงเถา ประเภทรบไก่ สองไม้ เพลงเดี่ยว และจบด้วยเพลงลา แต่ภายใต้รูปแบบการวางเพลงแบบเก่า ส่งผลให้เกิดพัฒนาการแบบใหม่หลายประการ เช่น การประพันธ์เพลงใหม่ การบรรเลงเพลงเถาแบบมีหัวเพลงและท้ายเพลง ซึ่งสิ่งที่นักดนตรีไทยต่างๆพยายามคิดประดิษฐ์มาอวดฝีมือกัน ต่างทำให้เกิดการเลียนแบบ และประดิษฐ์คิดค้นต่อให้เกิดความสมบูรณ์มากขึ้นตามลำดับ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับภูมิปัญญาของผู้อำนวยการเพลง สร้างความสนุกสนานให้แก่ผู้ชมผู้ฟัง พัฒนาไปสู่การนำไปใช้ในวงดนตรีไทยสำนักต่างๆ ซึ่งส่งผลทั้งในผลดีและผลเสียในทางดนตรี ทั้งขึ้นอยู่กับความสามารถในการวิเคราะห์ วิจัย ของผู้ชมผู้ฟังในรุ่นต่อ ๆ มา

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. ศึกษาประวัติความเป็นมาของ “พิธี ไหว้ครูวัดพระพิเรนทร์”
2. ศึกษาและวิเคราะห์รูปแบบการจัดการบรรเลงดนตรีไทย ในพิธีไหว้ครูวัดพระพิเรนทร์
3. วิเคราะห์ผลกระทบต่อนักดนตรีไทย สำนักดนตรีไทย และองค์ความรู้ทางวิชาการดนตรี

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ค้นคว้าข้อมูลเสียงและเอกสารจากห้องสมุด เช่นห้องสมุดเสียงครุมนตรี ตราโมท ห้องสมุดดนตรี หอสมุดหม่อมสิรินธร สำนักหอสมุดแห่งชาติ ห้องสมุดดนตรีไทยจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ห้องสมุดคณะศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย หอสมุดและคลังความรู้ มหาวิทยาลัยมหิดล

2. สัมภาษณ์ ผลกระทบต่อนักดนตรีไทย สำนักดนตรีไทย องค์ความรู้ทางวิชาการ และรูปแบบการจัดการบรรเลง จากผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งมีประสบการณ์ตรงตั้งแต่ปี พ.ศ. 2513 – 2553 ได้แก่

- อาจารย์พินิจ ฉายสุวรรณ ศิลปินแห่งชาติ สาขาศิลปะการแสดง (ดนตรีไทย) พ.ศ. 2540
- กำนันสารัญ เกิดผล ศิลปินแห่งชาติ สาขาศิลปะการแสดง (ดนตรีไทย) พ.ศ. 2548
- อาจารย์สมาน น้อยนิตย์ ที่ปรึกษาฝ่ายศิลปวัฒนธรรม บริษัท โอเชียนมีเดีย จำกัด

- อาจารย์บุญสร้าง เรืองนนท์ สำนักการสังคีต กรมศิลปากร กระทรวงวัฒนธรรม 5
- อาจารย์วิบูลย์ธรรม เพียรพงษ์ ฝ่ายสวัสดิการ 3 กองสวัสดิการ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ
- อาจารย์ขุนอิน โตสง่า ศิลปินอิสระ
- อาจารย์อานันท์ นาคคง คณะดุริยางคศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร
- ศาสตราจารย์นายแพทย์สุพจน์ อ่างแก้ว คณะเทคนิคการแพทย์ มหาวิทยาลัยมหิดล
- อาจารย์ชัยยุทธ โตสง่า ศิลปินอิสระ
- ดาบทารวจมนตรี คล้ายฉำ ฝ่ายสวัสดิการ 3 กองสวัสดิการ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ
- นายสมชัย ขำพาลี ประธานกรรมการบริษัทสมชัยดนตรีไทยจำกัด
- อาจารย์อัษฎาวุธ สาคริก มุลินธิหลวงประดิษฐไพเราะ (ศร ศิลปบรรเลง)

ผลการวิจัย

วัดพระพิเรนทร์ เป็นพระอารามหลวงในยุครัชกาลที่ 3 เดิมชื่อข้าหมการาม โดยพระพิเรนทร์ (ข้า ณ ราชสีมา) เจ้ากรมพระตำรวจ บุตรชายของเจ้าพระยานครราชสีมา (ทองอิน ณ ราชสีมา) ได้มีจิตศรัทธา และทำนุบำรุงปฏิสังขร ตั้งอยู่ในละแวกตลาดวรจักร เลขที่ 326 ถนนวรจักร แขวงบ้านบาตร เขตป้อมปราบศัตรูพ่าย กรุงเทพมหานคร ด้านทิศตะวันออกจรดตึกแถวเอกชนถนนวรจักร ด้านทิศเหนือ จรดตึกแถวเอกชนฝั่งถนนหลวง ด้านทิศตะวันตกจรดที่ดินเอกชน และด้านทิศใต้จรดถนนบุรีรมย์ (พระราชปรียัติเวที (อุทัย อุทัย) และคณะ 2553:5) สร้างขึ้นในสมัยกรุงศรีอยุธยาเป็นราชธานี ในราวพุทธศักราช 2300

ภาพที่ 1 วัดพระพิเรนทร์ บริเวณหน้าสำนักงานของพระภิกษุและสมาคมสงเคราะห์สหายศิลปิน

ในช่วงปลายพุทธศักราช 2490 เป็นต้นมา จนถึงพุทธศักราช 2512 มีพระเทพคุณาธาร (พระมหาผล) เจ้าอาวาสซึ่งมีความผูกพันใกล้ชิดกับศิลปินวิชาชีพ และศิลปินนักปี่พาทย์เป็นอย่างมาก เนื่องจากศิลปินผู้ประกอบวิชาชีพดังกล่าวมักมาขอความช่วยเหลือจากพระเทพคุณาธาร เพราะต่างทราบกันดีว่าท่านจะสงเคราะห์จัดงานพิธีฌาปนกิจศพ ให้แก่ศิลปินผู้ไร้ญาติขาดมิตร หรือไร้ทรัพย์สิน จนเป็นที่กล่าวขาน และเป็นวารสารศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ที่ยอมรับแก่บรรดาศิลปินทั้งหลายว่า “จะไม่นอนตายข้างถนน หรือไม่ทุกข์ยากอนาถาหากท่านยังมีชีวิตอยู่” (พระราชปริยัติเวที (อุทัย อุทัย) และคณะ 2553:2) ด้วยเหตุผลดังกล่าวศิลปินลิเกและศิลปินปี่พาทย์จึงมักแวะเวียนมาพุดคุย ค้างแรมในวัดพระพิเรนทร์เนื่องด้วยความคุ้นเคยในอริยาไยไมตรีของท่าน จนกระทั่งพระเทพคุณาธาร (พระมหาผล) ได้ถึงแก่กรรมภาพ

ในวันที่ 7 ตุลาคม พ.ศ. 2512 พระเทพคุณาธาร (พระมหาผล) ได้ถึงแก่กรรมภาพ เหล่าศิลปินลิเก ปี่พาทย์ นักร้อง นักแสดง ต่างเดินทางมาร่วมงานกันอย่างคับคั่ง และได้ร่วมประชุมมีมติเพื่อดำเนินการสงเคราะห์ศิลปินที่ด้อยฐานะ หรือไร้ญาติ ด้วยการจัดตั้งเป็นองค์กรเพื่อทำการสงเคราะห์ในการฌาปนกิจสงเคราะห์ในอนาคต โดยนายโป่ง สัตย์สนอง และนายบุญช่วย เงินดี เป็นผู้ประสานงานจัดตั้งสมาคมสงเคราะห์สหายศิลปิน ในวันที่ 3 กันยายน 2512 และพระเจ้าวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าเฉลิมพลทิฆัมพรทรงเจิมและทรงเปิดป้ายสมาคม ในวันที่ 9 กันยายน 2513 เวลา 17.00 น. ณ หอสมุดวัดพระพิเรนทร์ พระครูศิริทัตสุนทร สืบสานเจตนารมย์พระเทพคุณาธาร มีเหล่าศิลปินเข้าร่วมเป็นกรรมการและสมาชิก และร่วมบริจาคเป็นทุนนิกิ์ก้อนแรก และกำหนดวัตถุประสงค์สมาคม 3 ประการ คือ

1. เพื่อช่วยเหลือจัดการศพศิลปินที่ยากจนและไม่มีญาติ ตลอดจนให้ความช่วยเหลือด้านสวัสดิการแก่มวลศิลปิน
2. เพื่อสนับสนุนส่งเสริม และรักษาไว้ซึ่งวัฒนธรรมการดนตรีไทยและนาฏศิลป์ไทย
3. เพื่อได้มีโอกาสพบปะสังสรรค์ และสมัครสมานสามัคคี

(ที่ระลึกในงานไหว้ครูสมาคมสงเคราะห์สหายศิลปิน 2516:10-13)

วันที่ 22 ตุลาคม พ.ศ. 2512 นักดนตรีไทย และครูดนตรีไทย ตลอดจนศิลปินลิเกได้ร่วมกันประชุมเพื่อรวบรวมเงินทุนจัดตั้งสมาคม และบริจาคเงินจำนวน คนละ 10 บาท โดยมีนักดนตรีไทยที่มีชื่อเสียงร่วมบริจาค อาทิเช่น นายโป่ง สัตย์สนอง นายบุญยัง เกตุคง นายบุญยงค์ เกตุคง นายทองใบ เรืองนนท์ นายเจือ นาคะมาลัย นายพิมพ์ นักระนาด จ.ส.ต.กาหลง ฟังทองคำนายสอน วงษ์อ่อง ร.อ.อ.โองการ กลับขึ้น จัดประชุมคณะผู้ดำเนินงานครั้งแรกวันที่ 24 ธันวาคม 2512 ทูลเชิญพระเจ้าวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าเฉลิมพลทิฆัมพรเป็นองค์อุปถัมภ์ แต่งตั้งผู้บริหารสมาคม โดยมี พลโท.ม.ล.ขาบ ภูษธร เป็นนายกสมาคมคนแรก และศาสตราจารย์ ดร.อุทิศ นาคสวัสดิ์ เป็นรองนายกคนที่ 1 มีกรรมการดำเนินการฝ่ายดนตรีชุดแรกดังนี้

นายพิมพ์ นักระนาด	นายบุญยัง เกตุคง
นายพริ้ง ดนตรีรส	นายบุญยงค์ เกตุคง
นายสกล แก้วเพ็ญภาค	นายช่อ อากาศโป่ง
นายพัฑฒ กังรัตน์	นายสุรินทร์ ดนตรีเจริญ
นายถวิล อรรถกฤษ	นางทองสุข บุรณะพิมพ์
นายผาด การคุณี	นายทองใบ เรืองนนท์
นายอุทัย อุษจินดาชัย	พ.ท. เปี้ยน วงศ์หอมเนียม
นายสำรวย งามชุ่ม	

และมีนักดนตรีไทยเข้าร่วมเป็นกรรมการในชุดต่อมาอีกหลายท่าน เช่น นายประสิทธิ์ ถาวร นายเจื้อนาคะมาลัย นายจำเนียร ศรีไทยพันธุ์ นายสกล แก้วเพ็ญภาส นายถวิล อรรถกฤษณาสุนทรย์ ดนตรีรส (ที่ระลึกในงานไหว้ครูสมาคมสงเคราะห์สหายศิลปิน 2516:3)

ช่วงปี พ.ศ. 2513 - 2516 คณะกรรมการฝ่ายดนตรีทำการติดต่อครูดนตรีไทยที่มีความเชี่ยวชาญและเป็นที่ยอมรับในสังคมดนตรีไทย ตลอดจนครูดนตรีอาวุโสบรรเลงดนตรีปี่พาทย์พิธีในพิธีไหว้ครู และมีมติให้จัดมีการบรรเลงดนตรีไทยถวายมือ โดยคัดเลือกวงดนตรีที่มีชื่อเสียงเป็นที่นิยมของนักดนตรีในยุคนั้นมาบรรเลงปี่พาทย์เสภา ในรูปแบบปี่พาทย์ถวายมือ และปี่พาทย์ประชันวง มีวัตถุประสงค์ดังนี้

1. เพื่อสนับสนุนส่งเสริมการดนตรีไทย
2. เพื่อแลกเปลี่ยนความรู้ซึ่งกันและกันระหว่างนักดนตรี
3. เพื่อให้ให้นักดนตรีไทยมีประสบการณ์ในการบรรเลง
4. เพื่อฝึกและส่งเสริมให้ประชาชน รู้จักฟังเพลงแบบไทยเดิม
5. เพื่อมาแสดงความกตัญญูกตเวทีต่อครูในวันไหว้ครู
6. เพื่อสมัครสมานสามัคคี และได้พบปะสังสรรค์กันระหว่างนักดนตรี (ที่ระลึกในงานไหว้ครูสมาคมสงเคราะห์สหายศิลปิน 2516:10-13)

วงดนตรีบรรเลงปี่พาทย์ถวายมือในวันไหว้ครูดนตรีไทย ของสมาคมสงเคราะห์สหายศิลปิน วันพฤหัสบดีที่ 10 กันยายน 2513 มีรายนามวงปี่พาทย์ ดังนี้

1. วงนายสกล แก้วเพ็ญภาส	จังหวัดนนทบุรี
2. วงนายรวม ราชบุรี	จังหวัดราชบุรี
3. วงนายไพฑูรย์ จรรนาญ	จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
4. แผนกดุริยางค์ กองสวัสดิการ	กรมตำรวจ
5. วงครู จ.ส.ต กาหลง พึ่งทองคำ	จังหวัดนนทบุรี
6. วงครูสังเวียน เกิดผล	จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
7. วงครูถวิล อรรถกฤษ	จังหวัดปทุมธานี
8. วงครูทองสุข บุณยพิมพ์	จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
9. วงครูเจริญ ปั่นจาด	จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
- (ที่ระลึกในงานไหว้ครูสมาคมสงเคราะห์สหายศิลปิน 2516:135)

ภาพที่ 2 การแสดงวงปี่พาทย์บรรเลงถวายมือ ของสมาคมสงเคราะห์สหายศิลปิน พ.ศ. 2513

ทั้งหมดเป็นวงที่มีชื่อเสียงเป็นที่รู้จักกว้างขวาง และมีผู้ชื่นชมเป็นอันมาก บรรยากาศของการจัดงานเป็นไปเพื่อการแสดงความเคารพ หรือถวายมือต่อครูดนตรี เพื่อให้เกิดความสามัคคี ทำให้มีผู้ชมเข้าร่วมจำนวนมาก มารับชมรับฟังด้วยสุนทรีย์ ชื่นชมนักดนตรีให้กำลังใจนักดนตรีไทย หรือวงปี่พาทย์ที่ตนชื่นชอบ ปี พ.ศ. 2517-2518 ใช้กติกาแบบมีการตัดสินผลการประชันโดยคณะกรรมการศาสตราจารย์ ดร.อุทิศ นาคสวัสดิ์ เป็นผู้เสนอให้มีการประชันวง และมีการตัดสินผลการประชัน เป็นการบรรเลงปี่พาทย์ในลักษณะ ปี่พาทย์ประชันวง โดยมีสำนักที่ร่วมประชันที่มีชื่อเสียงดังนี้

ปี พ.ศ. 2517

วงครูเอื้อน หัวลำโพง	นายสมนึก ศรีประพันธ์ ระนาดเอก
วงครูประสงค์ พิณพาทย์	ครูประสงค์ พิณพาทย์ ระนาดเอก

ปี พ.ศ. 2518

วงครูเอื้อน หัวลำโพง	นายสมนึก ศรีประพันธ์ ระนาดเอก
วงปลื้มปรีชา	นายกมล ปลื้มปรีชา ระนาดเอก

ผลการตัดสินทำให้ นักดนตรีปี่พาทย์ซึ่งมีจำนวนมากจากสำนัก หรือบ้านดนตรีในหลายๆ พื้นที่ ต่างมีความเห็นที่แตกต่างกัน โดยส่วนมาก ไม่ยอมรับผลการตัดสินของคณะกรรมการ เนื่องจากเดิมมิได้มีการตัดสินมาก่อน นักดนตรีไทยในสำนักอื่น ๆ หลายแห่งไม่เข้าใจเรื่องกฎเกณฑ์ของคณะกรรมการ และไม่มี ความเข้าใจในมาตรฐานของแบบแผนการบรรเลงประชัน อาทิ ความเข้าใจด้านแนวลม บรรเลงขาด หรือเกิน ความพร้อมของเครื่องดนตรีซึ่งมีความชำรุดระหว่างบรรเลง ล้วนแต่เป็นสาเหตุที่ทำให้การบรรเลงไม่สมบูรณ์ คณะกรรมการจึงมีมติยกเลิกการประชันวงแบบมีการตัดสิน

ในช่วง พ.ศ. 2519-2553 คุณภาพของการประชันปี่พาทย์วัดพระพิเรนทร์ได้เปลี่ยนแปลงไปจากเดิม กล่าวคือ แม้คณะกรรมการรุ่นหลังจะได้นำกฎกติกาในการกำหนดคุณสมบัติของวงดนตรีและเพลงที่ใช้ในการประชันเช่นเดียวกันกับเกณฑ์ในปีพ.ศ. 2516 มาใช้เป็นอุดมคติ แต่ไม่ได้ผ่อนปรนกรอบกติกาการบรรเลงประชัน วงที่ไม่มีการบังคับ หรือห้ามความคิดสร้างสรรค์ ดังนั้น นักดนตรีจึงต้องสร้างความนิยมให้เกิดขึ้นแก่ตนและหมู่คณะ เน้นที่ความแปลกหู แปลกตา ซึ่งล้วนแล้วแต่เป็นจุดที่สร้างความตื่นตาตื่นใจแก่ผู้ชมดนตรีปี่พาทย์มาวัดพระพิเรนทร์ ซึ่งการเปลี่ยนแปลงแนวคิด ในด้านการประชัน เป็นการบรรเลงถวายมืออย่างเดียว หรือเป็น

การประชันแบบไม่มีการประเมินผลโดยคณะกรรมการ ไม่ประกาศผล ผลเสีย คือ นักดนตรีจะไม่ทราบความผิดพลาด และการปรับปรุงแก้ไข ตลอดจนถึงการเสริมแนวคิดในด้านการตลาด ด้วยการจัดประชันปีพาทย์เพื่อการประชาสัมพันธ์ที่ได้รับแนวคิดจากกลุ่มผู้ชมที่หลากหลาย มุ่งเน้นจำนวนของผู้ชมที่เพิ่มมากขึ้น ดังตัวอย่างการจัดวงประชันปีพาทย์ของวงสตรี และวงของเยาวชน หรือการจัดเครื่องสายประชันวงในช่วงระหว่างปี พ.ศ. 2546-2548 เป็นต้น

ภาพที่ 3 นักดนตรีปีพาทย์สตรี ที่เป็นสีสันในการแสดงปีพาทย์ประชันวง

อย่างไรก็ตามการประชันในวัดพระพิเรนทร์ในยุคนี้ยังมีลักษณะการประชันซ้อนรูป เพราะเป็นที่ทราบดีในหมู่นักดนตรีและผู้ฟังว่าเป็นการประชัน แต่การไม่ประกาศผล วงดนตรีปีพาทย์จึงต้องสร้างจิตวิทยาในการเรียกร้องความประทับใจ ในการบรรเลง และขับร้อง ด้วยแนวคิดที่โลดโผน มีความต้องการแสดงออกทางความคิดสร้างสรรค์

จากการศึกษาข้อมูลเอกสาร คำสัมภาษณ์ และแหล่งข้อมูลอ้างอิงตามที่ปรากฏในส่วนของประวัติความเป็นมาของสมาคมสงเคราะห์สหายศิลปินและรูปแบบของการประชันวงปีพาทย์วัดพระพิเรนทร์นั้น ผู้วิจัยได้จำแนกข้อมูลการวิเคราะห์ผลกระทบ โดยพิจารณาจากช่วงเวลาที่มีความแตกต่างกันในแต่ละยุคสมัย นับตั้งแต่เริ่มต้นมาจนถึงช่วงเวลาที่คุณวิจัยเข้าดำเนินการเก็บข้อมูลภาคสนาม แบ่งออกเป็น 2 ระยะช่วงเวลาที่สำคัญ คือ

1. ผลกระทบของการประชันวงปีพาทย์วัดพระพิเรนทร์ต่อดนตรีไทยช่วง ปี พ.ศ. 2513-2518

ในระยะ พ.ศ.2513 – 2518 การเชิญครูดนตรีอาวุโส ที่มีชื่อเสียงเป็นที่ยอมรับ และผู้ทรงคุณวุฒิทางด้านดนตรีไทยทั้งจากการเรียนการสอนในสำนักหรือบ้านดนตรีที่มีชื่อเสียง เข้าร่วมการบรรเลง ทำให้เป็นจุดสนใจและเป็นการกระตุ้นให้เกิดแหล่งเรียนรู้วิชาการดนตรีปฏิบัตินอกสถาบันการศึกษา ทำให้นักดนตรีไทยหรือสังคมทั่วไปได้เข้ามารับชม และสังเกตการณ์ ทำให้นักดนตรีไทยที่มีชื่อเสียง และนักดนตรีที่มีโอกาสได้เข้าร่วมบรรเลงได้เป็นที่รู้จักกว้างขวางมากขึ้น ทำให้เป็นแรงบันดาลใจให้นักดนตรีได้พัฒนาศักยภาพทางด้านฝีมือเพื่อให้มีผลงานแสดงปรากฏในเวทีแสดงที่กำลังอยู่ในความสนใจของนักดนตรีไทยในขณะนั้น ซึ่งสามารถมีสถานภาพเป็นที่ยอมรับ และรู้จักกว้างขวาง นักดนตรีที่เข้าร่วมการประชันในระยะแรกนั้นจะไม่มีแรงกดดันหรือ การวิพากษ์วิจารณ์กรณีที่มีความเห็นแตกต่างกัน ต่อมาช่วงการจัดงานในแบบประชันวงแบบมีการตัดสิน

ย่อมเกิดกระแสการวิพากษ์วิจารณ์ถึงความไม่เหมาะสม หรือความไม่ยอมรับในวิธีการตัดสิน เนื่องจากเป็นเวทีที่บรรเลงถวายมือ ซึ่งถือเป็นสถานที่บูชาครู ในลักษณะอุดมคติ หากมีการพ่ายแพ้เกิดขึ้นในการแสดง ย่อมทำให้ผู้สังกัดในสำนัก หรือกองเชียร์ผู้ชมที่มีความนิยมชมชอบ ผักไฟในทีมวงที่พ่ายแพ้ เกิดความไม่พึงพอใจ เนื่องจากเสื่อมเสียทางสถานภาพ

การจัดงานจะให้ความสำคัญในการกำหนดกฎกติกาในการบรรเลงตามระเบียบแบบแผนการบรรเลงเสภา โดยอาศัยการทาบตามครุอาสุโวที่เป็นที่ยอมรับในกลุ่มนักดนตรีไทยทั่วไปในสังกัดบ้านดนตรี รวมไปถึงนักศิลปินอาวุโสในสังกรมกรมศิลปากร ซึ่งมีประสบการณ์ความรู้ทางดนตรีที่มีความเข้มแข็ง เพื่อพิจารณาถ่วงดุลรูปแบบการประกวดประชันให้อยู่ในกรอบกติกาที่เหมาะสม เกิดวงความรู้ทางวิชาการทางดนตรีด้านการปรับวงมากมายเช่น

1. การเปิดตัวเพลงใหม่หลายเพลง อาทิ เพลงพม่าชมเดือน ของครูบุญยงค์ เกตุคง
2. การปรับวง ปรับเพลง ง่ายต่อความเข้าใจต่อคนส่วนมาก สนุก บันเทิงได้เช่นกัน
3. ผู้คนตื่นตากับเพลงใหม่ หรือหัวเพลง
4. วิธีการบรรเลงของปีพาทย์ประชัน มีการปรับวง ที่เน้นความสนุกสนาน ความบันเทิง

การเดี่ยวเครื่องดนตรีไทย ของการจัดปีพาทย์ประชันวงวัดพระพิเรนทร์ กำหนดให้วงปีพาทย์บรรเลงเพลงเดี่ยว เครื่องดนตรีในวงทุกเครื่องมือดนตรี โดยบรรเลงต่อเครื่องมือระหว่างวงทั้งสอง โดยสามารถเดี่ยวได้ทุกอัตราจังหวะเพลง หรือเดี่ยวได้ทั้งเถา โดยรูปแบบการเดี่ยวที่มีแบบแผนมาแต่เดิม เริ่มตั้งแต่ปีพ.ศ. 2513 – พ.ศ. 2518 จากการสัมภาษณ์ขุนอิน โตสง่า ได้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับประสบการณ์การฟังและเดี่ยวเครื่องดนตรีไทย ดังนี้

จำได้ว่า รู้สึกเขาจะเดี่ยวแขกมอญกัน แล้วก็ตัดสินรายตัวเลย รายเครื่องมือเลย ตอนปีทีก่อนหน้า คำมีพญาโคก รู้สึกจะมีสี่วงนะ ตอนนั้นพี่สมนึกเขามาจากบ้านนอก ไม่มีใครรู้จักเลย มาถึงปั๊บก็โป้ง ปราบมือดีกรุงเทพฯหมดเลย พอมาอีกปีก็มีพี่เขียวทางกรมศิลปากร ก็เอามาปราบครูสมนึกได้เหมือนกัน ก็สู้กันมา เขาก็เป็นการประชันที่ตื่นเต้น

(ขุนอิน โตสง่า, สัมภาษณ์, 12 เมษายน 2554)

2. ผลกระทบของการประชันวงปีพาทย์วัดพระพิเรนทร์ต่อดนตรีไทยช่วงปี พ.ศ. 2519–2553

ในช่วงระยะภายหลังการจัดประชันปีพาทย์ภายหลัง พ.ศ. 2519 วัตถุประสงค์ของสมาคมสงเคราะห์สหายศิลปินได้เปลี่ยนทิศทางการเดิมเป็นอันมาก การสร้างกรอบความคิดตามกติกาของกลุ่มผู้จัดงานประชันได้สร้างพฤติกรรมทางเลือกให้กับนักดนตรีซึ่งเป็นหัวหน้าวงหรือผู้ปรับวงต้องปรับตัวตามวิธีที่กำหนดขึ้นเพื่อใช้ในการบรรเลงประชัน ซึ่งความรู้สึกนึกคิดนั้นจะถูกส่งต่อไปถึงนักดนตรีที่เป็นสมาชิกด้วย และในบางกรณีที่ไม่ได้มีรูปแบบการตัดสินที่ชัดเจน กลุ่มนักดนตรีที่เป็นผู้บรรเลงก็จะปรับวงเพื่อดึงดูดความสนใจของผู้เข้าร่วมกิจกรรมและรักษาบรรยากาศของการบรรเลงไว้ไม่ให้ขาดตอน ซึ่งมีทั้งในกรณีที่มีการเตรียมเพลงไว้ล่วงหน้าเพื่อนำมาบรรเลงโชว์เป็นการเฉพาะ และกรณีที่มีการเตรียมเพลงตั้ง-เพลงรับไว้สำหรับแก้มือต่าง ๆ ของคู่ประชัน และพบว่าเป็นการกล่าวถึงนักดนตรีในส่วนของนักระนาดเอกเป็นการเฉพาะมากกว่านักดนตรีปี่พาทย์ศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พาหุ์เครื่องอื่น ๆ ซึ่งส่งผลกระทบต่อให้ความความนิยมในการฟังหรือการเรียนการศึกษาเครื่องดนตรีประเภทเครื่องนำมามากกว่าเครื่องตาม จากสถานการณ์ดังกล่าวจึงหล่อหลอมและส่งผลกระทบต่อให้สถานะภาพของนักดนตรีปี่พาหุ์ โดยเฉพาะนักระนาดประชันวงในสังคมดนตรีไทยในยุคของวัดพระพิเรนทร์นี่เป็นที่ยอมรับสูงกว่านักระนาดปี่พาหุ์การแสดงประเภทอื่น ๆ ในสมัยดังกล่าว

จากการเก็บข้อมูลภาคสนามในการวงปี่พาหุ์วัดพระพิเรนทร์รวมถึงประสบการณ์ในการเข้าร่วมการประชันของผู้วิจัยเอง พบว่า การบรรเลงที่เกิดขึ้นในระหว่างการประชันสดนั้น ได้ใช้ทักษะการบรรเลงในรูปแบบที่แตกต่างกัน 3 ชนิดคือ

- **ทักษะการบรรเลงแบบทำนองอิสระ** หมายถึง การบรรเลงด้วยทักษะการแปรทำนองและตกแต่งสำนวนเพลงจากทำนองหลัก โดยให้อิสระในการคัดเลือกและเรียบเรียงสำนวนกลอนจากทำนองแม่แบบที่ได้รับการถ่ายทอดตามกระบวนการศึกษาในแต่ละสำนัก

- **ทักษะการบรรเลงแบบบังคับสำนวนทำนอง** หมายถึง การบรรเลงด้วยทักษะการแปรทำนองและตกแต่งจากทำนองหลัก แต่ได้รับการจำกัดกรอบของทำนองไว้ตามลักษณะการสร้างทำนองเสริมแต่งของผู้ประพันธ์และผู้ปรับวง

- **ทักษะการบรรเลงแบบปฏิภาณ** หมายถึง การบรรเลงด้วยทักษะการบรรเลงเฉพาะตนที่มีได้อยู่ภายใต้กระบวนการศึกษาและเป็นอิสระจากการทำนองเพลงและการเสริมแต่งทำนอง แต่เป็นไปตามลักษณะความรู้ความสามารถขั้นสูง และความคิดสร้างสรรค์ของผู้บรรเลงที่เกิดขึ้นในทันที ณ ขณะเวลาที่มีการบรรเลงเกิดขึ้น

สิ่งที่เป็นผลจากการจัดประชันอีกอย่างหนึ่งคือ ผลกระทบด้านการประพันธ์ทำนองลูกหมด และเพลงทางเครื่องภาษามีความเปลี่ยนแปลงจากลูกหมดหรือเพลงลูกบททางเครื่องในอดีต ผู้ปรับวงที่นำมาบรรเลงวัดพระพิเรนทร์ต้องการเน้นให้มีความเด่น ซึ่งมีปะโยชน์ในด้านการศึกษาแนวความคิด การสร้างสรรค์เป็นอย่างมาก เนื่องจากลูกหมดนั้นถือเป็นความถนัดของผู้บรรเลงเนื่องจากต้องบรรเลงเป็นประจำในทุกเพลง ดังนั้น การบรรเลงปี่พาหุ์ประชันวงวัดพระพิเรนทร์ ซึ่งมีความคิดในด้านความโลดโผน มีความต้องการแสดงออกทางความคิดสร้างสรรค์ โดยลักษณะลูกหมด จะมีความเร็วสูง และตามด้วยเพลงลูกบท หรือทางเครื่อง โดยมักจะเอาเพลงร่วมสมัย หรือเพลงดังในยุคนั้น มาดัดแปลงเป็นทางเครื่อง และนำมาดัดแปลง จังหวะให้แปลกหู แปลกตา เรียกเสียงเฮฮา จากผู้ฟัง เพื่อให้เป็นที่จดจำ จากนั้นจะสร้างสรรค์ของเพลงลูกบท หรือลูกหมดทางเครื่องอีกทำนองหนึ่ง โดยนำเพลงทางเครื่องมาดัดทอน หากนำเพลงร่วมสมัยมาบรรเลงเป็นลูกบท ก็จะดัดทอนให้เป็นลูกหมด ให้มีลักษณะโลดโผน และมีกลวิธีใหม่ ๆ เพื่อให้เป็นที่จดจำ ซึ่งจะหมายถึงชื่อเสียง และความจดจำจากผู้ฟังเป็นระยะเวลานาน และรวมถึง การบรรเลงระนาดทุ้มลงศอก กวาดได้ฝั้นระนาด การโยนกลอง

ผลกระทบของการจัดปี่พาหุ์ประชันวงมีต่อกระบวนการสืบทอดและถ่ายทอดของสำนักดนตรีไทยและการถ่ายทอดดนตรีของวงดนตรีวิชาชีพ กล่าวคือ เป็นการสร้างโอกาสและพัฒนาศักยภาพของผู้เรียนดนตรีในสำนัก เนื่องจาก การบรรเลงถวายเป็น หรือการประชันเป็นการแสดงความศรัทธา หรือคตัญญูทเวท เป็นการเผยแพร่ความรู้ ของสำนักดนตรีแต่ละแห่ง โดยเมื่อนำมาบรรเลงถวายเป็นด้วยการประชันวงที่วัดพระพิเรนทร์ย่อมเป็นการแสดงออกของกระบวนการคิด การสร้างสรรค์ ที่มีผู้ชมจำนวนมาก ก่อให้เกิด

ความรู้สึกภาคภูมิใจ ผนวกกับการบูชาพระ ครูบาอาจารย์ ซึ่งถือว่าการแสดงออกเพื่ออุทิศตน ดังนั้น ครูผู้สอนของสำนักดนตรีไทย ย่อมพิจารณาคัดเลือกบทเพลงของหลักสูตรในบ้าน และวางแผนการเรียนการสอนในสำนักผู้บรรเลง ซึ่งโดยมากเป็นไปเพื่อความสนทนากลางและการแสดงออกเพื่อศิลปะ แต่งเติม สร้างสรรค์ให้มีท่วงทีลีลาแปลกหูแปลกตา แล้วนำมาฝึกฝนผู้เรียนในเพลงหมู่ และเพลงเดี่ยวตามความถนัด และความพร้อมของผู้เรียน จึงถือได้ว่า วัดพระพิเรนทร์มีส่วนในการสร้างเวที ให้คนรุ่นใหม่ หรือผู้เรียนใน สำนักต่าง ๆ ได้แสดงต่อหน้าครู ศิลปิน ผู้เชี่ยวชาญด้านปี่พาทย์ และผู้ฟังจำนวนมาก ซึ่งทำให้เกิดพัฒนาการ และได้แลกเปลี่ยนความรู้ความสามารถกับนักดนตรีในแหล่งอื่น ๆ ซึ่งทำให้นัก ๆ หรือผู้สอน ผู้เรียนได้ พัฒนาการเรียนการสอน และหลักสูตรภายในบ้าน

จากผลการวิเคราะห์ผลกระทบของการจัดประชันปี่พาทย์วัดพระพิเรนทร์ทั้งสองช่วงเวลาดังกล่าว ผู้วิจัยได้สรุปสาระสำคัญของปัจจัยผลกระทบต่าง ๆ ดังตารางต่อไปนี้ (ตารางที่ 1)

ตารางที่ 1 ผลกระทบของการประชันวงปี่พาทย์วัดพระพิเรนทร์

ปัจจัยผลกระทบ	เหตุการณ์ที่เกิดขึ้น
1. ผลกระทบต่อนักดนตรี และสำนักดนตรีไทย	มีการยกระดับสถานะทางสังคมส่วนบุคคลของนักดนตรีด้วย โดยลักษณะที่ถือกันว่าผู้ที่ได้รับเชิญให้มาตัดสินหรือผ่านการขึ้นเวที ประชันวงปี่พาทย์วัดพระพิเรนทร์ในอดีต ล้วนแต่ได้รับการยกย่องจาก นักดนตรีราชกรด้วยกันในฐานะเสมือนเช่นเดียวกันกับศิลปินที่ผ่านการ ประชันในสังคระบบอุปถัมภ์ และทำให้ได้รับการยอมรับและความ เคารพจากศิลปินรุ่นหลังที่มีเครือข่ายสำนักดนตรีร่วมกัน ซึ่งเอื้อต่อการ ได้รับเกียรติคุณทางสังคม
2. ผลกระทบต่อองค์ ความรู้ทางดนตรี	1. นักศิลปินอาวุโสในสังคกรมศิลปากร ซึ่งมีประสบการณ์ ความรู้ทางดนตรีที่มีความเข้มแข็งแล้วเข้าถึงองค์ความรู้ในระดับพหุสูต มีส่วนรวมในการพิจารณากลั่นกรองรูปแบบการประกวดประชันให้อยู่ใน กรอบกติกาที่เหมาะสม 2. การสร้างกรอบความคิดตามกติกาของกลุ่มผู้จัดงานประชัน นั้นได้สร้างพฤติกรรมทางเลือกให้กับนักดนตรีซึ่งเป็นหัวหน้าวงหรือผู้ ปรับวงต้องปรับตัวตามวิธีที่กำหนดขึ้นเพื่อใช้ในการตัดสินแพ้ชนะ ซึ่ง ความรู้สึกนึกคิดนั้นจะถูกส่งต่อไปถึงนักดนตรีที่เป็นสมาชิกด้วย และใน บางกรณีที่ไม่ได้มีรูปแบบการตัดสินที่ชัดเจน กลุ่มนักดนตรีที่เป็นผู้ บรรเลงก็จะสร้างเงื่อนไขต่าง ๆ เพื่อดึงดูดความสนใจของผู้เข้าร่วม กิจกรรมและรักษาบรรยากาศของการบรรเลงไว้ไม่ให้ขาดตอน

ปัจจัยผลกระทบ	เหตุการณ์ที่เกิดขึ้น
	3. ผลกระทบด้านวิธีการปรับวงดนตรีไทยที่เกิดจากการจัดปีพาทย์ประชันวงวัดพระพิเรนทร์ เป็นไปในลักษณะความมีอิสระสูง เนื่องจากมีขอบเขตกว้าง และในจำนวนหลายปีไม่มีการตัดสินผลการประชัน นักดนตรีหรือครูจึงต้องปรับให้มีลีลา เป็นเอกลักษณ์เพื่อให้เป็นที่จดจำ มีความประทับใจต่อคนดู การรับร้อง ส่งร้องของวงประชันปีพาทย์วัดพระพิเรนทร์ มีความแตกต่างจากการรับร้องส่งร้อง ในเพลงร้องส่งปกติ อย่างมาก และจะแสดงอัตลักษณ์ที่ชัดเจน เนื่องจาก นักระนาด ปี จะแสดงความสามารถที่แปลกหู แปลกตา เพื่อเรียกร้องความสนใจ ความประทับใจ เสียงปรบมือ การเปลี่ยนทางรับส่งร้อง 4. เน้นการบรรเลงลูกหมัดให้มีความเด่น ซึ่งมีปะโยชน์ในด้านการศึกษาแนวความคิด การสร้างสรรค์เป็นอย่างมาก เนื่องจากลูกหมัดนั้นถือเป็นความถนัดของผู้บรรเลงเนื่องจากต้องบรรเลงเป็นประจำในทุกเพลง ดังนั้น เมื่อเป็นปีพาทย์ประชันวงวัดพระพิเรนทร์ ซึ่งมีความคิดในด้านความโลดโผน มีความต้องการแสดงออกทางความสร้างสรรค์ 5. การเดี่ยวเครื่องดนตรีไทย ของการจัดปีพาทย์ประชันวงวัดพระพิเรนทร์ กำหนดให้วงปีพาทย์บรรเลงเพลงเดี่ยว เครื่องดนตรีในวงทุกเครื่องมือดนตรีโดยบรรเลงต่อเครื่องมือระหว่างวงทั้งสอง โดยสามารถเดี่ยวได้ทุกอัตราจังหวะเพลง หรือเดี่ยวได้ทั้งเถา
3. ผลกระทบต่อบริบททางดนตรีในด้านอื่น ๆ	1. การประชันวง ที่วัดพระพิเรนทร์ย่อมเป็นการแสดงออกของกระบวนการคิด การสร้างสรรค์ ที่มีผู้ชมจำนวนมาก ก่อให้เกิดความรู้สึกภาคภูมิใจ ผนวกกับการบูชาพระ ครูบาอาจารย์ ซึ่งถือว่าการแสดงออกเพื่ออุทิศตนตั้งนั้น ครูผู้สอนของสำนักดนตรีไทย ย่อมพิจารณาคัดเลือกบทเพลงของหลักสูตรในบ้าน และวางแผนการเรียนการสอนในสำนักผู้บรรเลง ซึ่งโดยมากเป็นไปเพื่อความสนทนากลางและการแสดงออกเพื่อศิลปะ มิได้มีจุดมุ่งหมายเชิงพาณิชย์ หรือการแบ่งแยกทางความคิด แต่เป็นบทเพลงที่เรียบเรียง และแต่งเติมสร้างสรรค์ให้มีท่วงทีลีลาแปลกหูแปลกตา หรือแต่งทำนองให้หลากหลายออกไปจากทำนองของเก่า เพื่อให้ผู้ชมผู้ฟัง มีความประทับใจ 2. ผู้ชมสามารถมองเห็นนักดนตรีในขณะบรรเลงได้ครบถ้วนทุกคน อีกทั้งพิธีกรผู้ดำเนินรายการก็นับเข้าเป็นองค์ประกอบของงานประชันปีพาทย์วัดพระพิเรนทร์ที่ความน่าสนใจและเป็นสีสันของงาน ซึ่งพิธีกรจะทำหน้าที่เป็นตัวแทนในการสื่อสารและประสานเชื่อมโยงผู้

ปัจจัยผลกระทบ	เหตุการณ์ที่เกิดขึ้น
	บรรเลงและผู้ฟังเข้าด้วยกัน และได้มีการเปลี่ยนแปลงบุคคลที่ขึ้นมาทำหน้าที่พิธีกรอย่างต่อเนื่อง 3. การจัดงานมีส่วนช่วยให้เศรษฐกิจโดยรอบชุมชนวัดให้เพิ่มขึ้น ทั้งในส่วนของ การจัดเก็บรายได้ของสมาคม การจัดสินค้าและบริการที่นำมาจำหน่ายภายในวัด และร่วมไปถึงสิ่งที่เอื้ออำนวยต่อการแสดงดนตรี เช่น เครื่องเสียง เครื่องไฟ ฉากและเวที นอกจากนี้ยังรวมไปถึง ยานพาหนะรับจ้างที่นำมารับส่งนักดนตรีและเครื่องดนตรี เป็นต้น 4. ทำให้ได้รับประสบการณ์ทางหูและทางตาที่เปิดโลกทัศน์ เกี่ยวกับการบรรเลงดนตรีป๊อปปูล่าเพิ่มขึ้น ในส่วนของผู้บรรเลงที่มาจากต่างจังหวัดก็ได้รับประสบการณ์ในฐานะศิลปินซึ่งได้ร่วมบรรเลงกับวงดนตรีและผู้ฟังที่มาจากส่วนกลาง ซึ่งทำให้สถานะของนักดนตรีที่เข้ามาบรรเลงในปัจจุบันมีความเสมอภาคกัน ลดความแตกต่างในการมองภาพนักดนตรีจากต่างจังหวัดว่าเป็นกลุ่มที่เข้าถึงแหล่งความรู้ของศูนย์กลางได้ยาก

สรุปและอภิปรายผล

การจัดการบรรเลงดนตรีไทย ของสมาคมสงเคราะห์สหายศิลปิน ซึ่งเริ่มจดทะเบียนอย่างเป็นทางการ ในปี พ.ศ. 2512 ได้กำหนดรูปแบบให้มีการบรรเลงแบบวงปี่พาทย์เสภา เพื่อถวายเป็นกุศลแด่ครูดนตรีไทยหลังพิธีกรรมไหว้ครู ควบคู่กับการแสดงของศิลปินลิเก เพื่อเป็นการแสดงความกตัญญูต่อบุคคลที่ ต่อครูอาจารย์ในลักษณะการปฏิบัติบูชา หรือการนำความรู้ที่เรียนสร้างประโยชน์ในวง ซึ่งจัดในวันคล้ายวันก่อตั้งสมาคม ในระยะเวลา วันที่ 9 – 16 กันยายน ของทุก ๆ ปี และในการจัดบรรเลงดนตรีถวายมือ จะจัดการบรรเลงเป็นระยะเวลา 1 คืน สิ้นสุดในเวลา 06.00 น. ของวันถัดไป ในปีต่อ ๆ มา มติของการประชุมสมาคม เห็นว่าควรให้กระชับเวลาด้วยการจัดการบรรเลงถวายมือ ด้วยการจัดปี่พาทย์ประชันวง ทำให้เกิดประเพณีของการปรับวงเพื่อขึ้นบรรเลงในวงดนตรีแต่ละวง ที่เข้าร่วมบรรเลง นอกจากจะประดิษฐ์ หรือปรับทางเพื่อบรรเลงถวายมืออย่างสมเกียรติแล้ว ยังต้องปรับวงให้มีแนวทางที่สร้างสรรค์ หรือแสดงออกถึงทักษะความชำนาญ หรือความเชี่ยวชาญในทางปี่พาทย์ เพื่อมิให้เสียเปรียบในการแสดง ซึ่งทำให้ผู้เข้าร่วมบรรเลง หรือผู้เข้าชม ร่วมให้กำลังใจที่ตนรู้จักมักคุ้นหรือวงดนตรีที่ชื่นชอบ ขณะที่นักดนตรีที่มีความสามารถหรือขณะการประกวดก็จะมีชื่อเสียงเป็นที่รู้จักสังคมดนตรีไทยอย่างกว้างขวาง

รูปแบบการจัดการบรรเลงดนตรีไทยของวัดพระพิเรนทร์เริ่มจาก หลังจากการไหว้ครูเสร็จสิ้นลง ครูและศิษย์จะรับประทานอาหารกลางวันร่วมกัน และในตอนบ่าย มีการตั้งวงดนตรีปี่พาทย์ และศิษยานุศิษย์เริ่มบรรเลงดนตรีถวายมือบูชาครู โดยคณะกรรมการจัดการดนตรีของสมาคมสงเคราะห์สหายศิลปินเป็นผู้ออก

ข้อกำหนดต่างๆเป็นรายปี มีทั้งแบบการบรรเลงถวายมือ การประชันในลักษณะต่างๆ เช่นการประชันแบบมี คณะกรรมการตัดสิน และการประชันแบบให้ผู้ชมผู้ฟังตัดสินจากเสียงปรบมือหรือพวงมาลัย

สถานะทางสังคมของนักดนตรีที่มาบรรเลงปี่พาทย์ในงานวัดพระพิเรนทร์ ล้วนแต่ได้รับการยกย่องจากนักดนตรีด้วยกันในฐานะเสมือนเช่นเดียวกันกับศิลปินที่ผ่านการประชันในสังคมนะบบอุปถัมภ์ และทำให้ได้รับการยอมรับและความเคารพจากศิลปินรุ่นหลังในช่วง พ.ศ. 2513-2518 ศิลปินอาวุโสและนักดนตรีในสังกัดกรมศิลปากรผู้มีประสบการณ์ความรู้ทางดนตรีที่มีความเข้มแข็งแล้วเข้าถึงองค์ความรู้ในระดับพหุสูต จัดการบรรเลงในรูปแบบการประกวดประชันให้อยู่ในกรอบกติกาที่เหมาะสม สร้างกรอบความคิดตามกติกาให้กับนักดนตรี สำนักดนตรี ผู้ปรับวงให้บรรเลงเพื่อสร้างแรงดึงดูดความสนใจของผู้เข้าร่วมกิจกรรมและรักษาบรรยากาศของการบรรเลง ช่วง พ.ศ. 2519-2553 การจัดปี่พาทย์ประชันวงวัดพระพิเรนทร์ เป็นไปในลักษณะความมีอิสระสูง มีขอบเขตกว้าง และไม่มีการตัดสินผลการประชัน นักดนตรี สำนักดนตรี ครูผู้ปรับวงจึงปรับวงให้มีลีลา เป็นเอกลักษณ์เป็นที่จดจำ มีการสร้างสรรค์ทางเพลงและลูกหมัดที่สนุกสนาน โดดเอน เพลงเดี่ยวที่ใช้เทคนิคขั้นสูง เรียกร้องความสนใจ ความประทับใจ เสียงปรบมือ จากผู้ชมได้เป็นอย่างดี

กล่าวได้ว่าการประชันวงวัดพระพิเรนทร์เป็นการแสดงออกของกระบวนการคิด การสร้างสรรค์ ที่มีผู้ชมจำนวนมาก ผนวกกับการบูชาครูบาอาจารย์ ทำให้ครูผู้สอนของสำนัก ย่อมพิจารณาคัดเลือก ดนตรีบทเพลง สำคัญของแต่ละสำนัก วางแผนการปรับวง แต่งเติม สร้างสรรค์ให้มีท่วงทีลีลาแปลกหูแปลกตา หรือแต่งทำนองให้หลากหลาย เพื่อให้ผู้ชมผู้ฟัง มีความประทับใจ ส่งผลดีต่อการพัฒนาองค์ความรู้ทางวิชาการดนตรีไทย

ข้อเสนอแนะ

จากการวิจัยพบว่ารูปแบบการจัดงานช่วง พ.ศ. 2513-2518 มีความสมบูรณ์ ทั้งนักดนตรี สำนักดนตรีที่มีชื่อเสียง และการสร้างสรรค์องค์ความรู้ทางดนตรีไทยอยู่ในกรอบกติกาที่เหมาะสม จึงควรศึกษาเพิ่มเติมเพื่อรวบรวมปัจจัยแห่งความสำเร็จ ผลงานทางดนตรี การปรับวง ของแต่ละสำนักต่อไป

รายการอ้างอิง

- ขุนอิน โตสง่า [ณรงค์ฤทธิ์ โตสง่า]. ประธานกรรมการบริษัท กไล้โกฏ จำกัด. *สัมภาษณ์*. 12 เมษายน 2556.
- ที่ระลึกในงานไหว้ครูสมาคมสงเคราะห์สหายศิลปิน. 2516. กรุงเทพฯ: กรุงเทพมหานครพิมพ์.
- พระราชปริยัติเวที (อุทัย อุทัย) และคณะ. 2553. *พระเทพณมิตวัดพระพิเรนทร์*. กรุงเทพฯ: [ม.ป.ป].
- พินิจ ฉายสุวรรณ. ผู้เชี่ยวชาญดนตรีไทย สาขาดนตรีศึกษาและสาขาดนตรีวิทยา มหาวิทยาลัยมหิดล.
- สัมภาษณ์*. 17 เมษายน 2556.